

פרפראות לפרשת השבוע

פרשת פינחס תשפ"ד
מתוך ספר דברות גרסון להגה"צ ר' גרשון שטיינברג זצ"ל

מוס, ובאמת לומדים את-זה כבר מפרשת אמור, אך שם מדובר שיועד שהוא בעל מוס, ומכאן למדים בשוגג (קדושים ס"ו). ויש מפרשים, שזה בא לרמוז, שמי שבא לברית-מילה, נהיה שלם - בלי עוונות.

תוס' אומר במס' זבחים דף ק"א, שמפנחס יצאו 380 כהנים-גדולים, 80 בבית-ראשון, ו-300 בבית-השני. וזה מרומז בכתוב "שלום" בגימטריא 380, כי הוי"ו הקטועה נחשבת כמו י' (מענינה של תורה).

מספרים, שהיה בית-כנסת שמתפלליו היו עמי-הארץ, הוציאו ספר-תורה, וראו שהוי"ו קטועה, אמרו שזה בודאי פסול, הוציאו ס"ת אחר, וגם שם ראו כך, ואמרו שזה ודאי פסול, והוציאו ס"ת שלישי, ואז ראו שאינה קטועה, (כנראה שהסופר שכח לעשותה קטועה) ואמרו, הנה ס"ת כשר, וכך נראים עמי-הארץ שאינם לומדים.

אשר הוכה את המדינית. למה לא כתוב "עם" המדינית, אלא מפני שאפילו שזמרי חטא, בכל זאת אי אפשר לדמותו כמו נוכרית, ו"עם" הפירוש דומה ממש.

אחד מהגדולים מסביר, למה לא כתוב שמו של זמרי בסוף פר' בלק, אלא רק בפר' פנחס, כי בפר' פנחס הקב"ה רצה לציין שבחו של פנחס שהתגבר להרוג אפילו נשיא בישראל, כמו זמרי, אך אין התורה מספרת סתם לשון-הרע שלא לתועלת.

יש שלוש שיטות כמה ניסים נעשו לפנחס, ו"א 6 ניסים וזה מרמז הוי"ו של שלום, ו"א עשרה ניסים וזה מרמז הוי"ו קטועה שזה כמו י', ו"א שנים עשר ניסים וזהו קטועה כאילו כתוב פעמיים ו' שזה שנים עשר.

ה"אבן עזרא" אומר פנחס במקומו בין המצרים, במקום אחר כולו מועדים. פירוש הדברים, כשקורים פר' פנחס בזמן חל אז בין המצרים, אבל כשקורין אותו בזמנים אחרים קורין אותו בזמני המועדים, שבפר' פנחס כתוב כל קרבנות המועדים.

לחנוך משפחת החנכי. במשפחות השבטים, כתוב בהם שם י-ה בתחילה ובסוף, החנכי, הפלאי וכו'. ומפרש רש"י לפי שהיו האומות מבזין אותם מה אלו מתחסיין על שבטיהם סבורין הם שלא שלטו המצריים באמותיהם אם בגופם היו מושלים קל וחומר בנשותיהם לפיכך הטיל הקב"ה שמו עליהם ה"א מצד זה ווי"ד מצד זה לומר מעיד אני עליהם שהם בני אבותיהם. ולכאורה צריך להבין מדוע רק עכשו בסוף המ' שנה הטיל הקב"ה שמו עליהם, הרי היה צריך לעשות כן מיד שיצאו מצרים. ומתרגצים שכתוב במדרש שהילדים שנטלרו במצרים נבלעו באדמה וכשגדלו יצאו וחזרו לביתם, ולכאורה איך ידע כל אחד מי אביו, אלא אומר המדרש שהקב"ה צר קלסתר הבנים שדומים לאבותיהם. וא"כ לפ"ז מובן מאד, שכל המ' שנה לא יכלו אה"ע לטעון שהם בני המצריים שבאו על נשותיהם, שהרי ראו שהם דומים לאבותיהם וזכמו שכתוב אצל יצחק שהיה דומה לאברהם, משא"כ בסוף המ' שנה שכבר מתו רוב יוצאי מצרים התחילו אה"ע לטעון שהם בני המצריים והוצרך הקב"ה להטיל שמו עליהם.

יש שואלים, הרי בשם י-ה, את י' הוא לפני את ה', ולמה רשם בהם את ה' לפני את י', ומתרגצים, שחז"ל אומרים, איש ואשה שכניה שרויה ביניהם-כי בזכר יש את האות י' איש, ובנקבה יש את האות ה' אשה, ואם אין מתנהגים ע"פ דרך-התורה, אז נהיה איש ואש, אם-כן, האות ה' אצל האשה, ובמצרים הצטיינו הנשים יותר מהאנשים, שבזכות נשים צדקניות נגאלו אבותינו ממצרים, לכן כתוב במשפחות קודם האות ה' (מענינה של תורה).

הוא דתן ואבירם. חז"ל אומרים, שאצל חמשה צדיקים וחמשה רשעים, כתוב בהם "הוא". חמשה צדיקים: הוא אברהם, הוא אהרן ומשה, הוא משה ואהרן, הוא חזקיהו, הוא עזרא. חמשה רשעים: אצל נמרוד, הוא היה גבור ציד, הוא עשו אבי אדם, הוא דתן ואבירם, הוא המלך אחז, הוא אחשוורוש (תרגום שני - מגילת אסתר).

לאזני משפחת האזני. אומר רש"י, שמשפחת אזני זו אצבו, שכתוב בפר'

חז"ל אומרים, לא נתכהן פנחס, עד שהרגו לזמרי. כי בפרשת תצוה, כאשר מינו את הכהנים, כתוב "ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך ואת בניו אתו וכו'", ולא נזכר שמו של פנחס, כי לא התמנה אז לכהן. יש מפרשים, בגלל שכהנים קפדנים הם, ולא יאמרו שפנחס הרג את זמרי מתוך קפדנותו (תורה תמימה).

האר"י ז"ל אומר, שכאשר בא פנחס להרוג את זמרי, פתחה נשמתו, וה' נתן לו נשמות של נדב ואביהוא. ולכן כתוב "פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן". "השיב את חמתו", בתיבת "חמתו" יש את האותיות חי מת, - פי, בגלל שהרג את זמרי, השיב את ישראל לחיים (תורת הפרשה).

לכן אמר הנני נתן לו את בריתי שלום. אומרים חז"ל, בדין שיטול שכרו, אם הצייל את ישראל, נמצא שעל כל שעה ושעה מגיע לו לחיות 600,000 שעות, אם-כן, חי לעולם, כדי לשלם לו שכרו, ולכן (אלוהו שהוא) פנחס חי לעולם.

לכן אמר הנני נתן לו את בריתי שלום. כתוב במדרש בדין שיקבל שכרו, והפירוש הוא שחז"ל אומרים שכר מצוה בהאי עלמא ליכא, בעולם הזה לא מקבלים שכר על מצוה, אבל זה נאמר רק על מי שימות שיקבל שכרו לאחר מיתתו, אבל פנחס שחי לעולם אם כן צריך לקבל שכרו מיד.

פנחס נקרא "אליהו מלאך הברית", כתוב בזהר הק', שבגלל שאמר לה' (בנ"ך מלכים) כלל ישראל עברו בריתך, לכן אמר לו ה', אתה מקטרג על ישראל, חייב אתה לבא לכל ברית-מילה. מסביר האר"י, איזה עונש זה שצריך להשתתף בברית, אדרבה זו מצוה גדולה, אלא שהוא מפסיד מהחידושים מיישיבה-של-מעלה, כי לפעמים באמצע החידוש, הוא צריך לרדת להשתתף בברית.

כתוב במדרש, שמי שמשותף בברית-מילה, מכפרים לו על כל עוונותיו, וזה מרומז בכתוב "ויכפר על בני-ישראל". וכן מובא במס' פסחים דף ק"ד בתוס', שכל הנהגה מסעודת ברית-מילה, ניצל מדינה של גיהנם.

מספרים, שפעם אחת השתתף מרן הגרש"ז אויערבאך זצ"ל, בברית-מילה לנכדו, ואמר, שכתוב במדרש, שאליהו אמר לה', שאינו יכול לסבול לבא במקום שיש עוברי-עבירה, וכמסופר ב"תנא דבי אליהו, שפעם אחת הלך ר' יהושע בן לוי עם אליהו, ואמר ריב"ל שהוא מרגיש ריח-רע של נבילה, ואינו יכול לסבול, אמר לו אליהו, שאינו מרגיש בשום ריח-רע, ואח"כ הלכו למקום אחר, ואמר לו אליהו, שאינו יכול לעמוד כאן, כי יש ריח-רע, והסביר, מפני שיש כאן עוברי-עבירה, וריב"ל לא הרגיש, ואמר שאינו יכול לבא לבריתות, אמר לו הקב"ה, אני אכפר על עוונותיהם של המשתתפים בברית. ושאל הגרש"ז, האם ברית-מילה חשוב יותר מיום-הכיפורים שאמרו חז"ל שיוהכ"פ מכפר רק ע"י תשובה, ושכן פסק הרמב"ם, (רק רבי סובר שיוהכ"פ מכפר גם בלי תשובה). וחידש חידוש, שכמו שיש מטרה-אוויר גשמי, יש גם מטרה אוויר רוחני, אמר לו הקב"ה לאליהו, אני אטרה את האוויר מהעוונות, ואז תוכל להשתתף בבריתות, מבלי להרגיש את עוברי העבירות. ובודאי שבברית-מילה יש אז עת-רצון להתקרב לה'. ובברית-מילה הנ"ל השתתף גם מרן ר' יחזקאל אברמסקי זצ"ל, והעיר, שבמדרש אין כתוב שום חילוקים, אלא כתוב שה' מכפר בכל ענין. וכן גם בספר "בני יששכר" מובא מדרש על הכתוב "תחת אשר קינא לא' ויכפר על בני ישראל" שה' נתן כח בפנחס - זה אליהו, לכפר בכל ברית-מילה, עד סוף כל הדורות.

ר' אליהו גוטמאכר מביא בפירושו במסכת שבת על פרק ר' אליעזר דמילה שסגולה גדולה לומר בשעת הברית פרק ו' בתהילים למנצח על השמינית. ולבקש כל משאלות ליבו ומסיים שם והוא עצה נפלאה.

אם אחד עושה מצוה, צריך לחזקו, כמו שנאמר "הנני נתן לו את בריתי שלום" (מפרשים).

המלה "שלום", יש בה וי"ו קטועה, אומרים חז"ל, כהן צריך שיהיה שלם בלי

ויגש. יש מרמזים, על-זה שאמרו חז"ל, שהאצבעות ניתנו לאדם, שאם ישמע לשון-הרע, שיסתום את האוזן עם האצבע, וזה מרומז בכתוב לאזני לשון אוזן, הוא משפחת אצבון מלשון אצבעות.

בני יששכר למשפחתם. אומר ה"אור החיים" "יששכר" שתי מילים יש שכר, וזה מה דאיתא בגמרא ברכות בפרק תפלת השחר שצריך לברך ביציאתו מבית המדרש, מודה אני לפניך וכו' אני עמל והם עמלים אני עמל ומקבל שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר וכו', וזה שאמר יש שכר, שיששכר מרמז על התורה ורק בתורה יש שכר.

לפנה משפחת הפוני. אומר ה"אור החיים", פנה לשון פה, כי פה הלומד תורה הוא ככלי-שרת, שצריך לפנותו מלאכול מותרות, ומלדבר דיבורים-אסורים, כי הם מונעים את קיום התורה, וזהו שנאמר פנה זה פה, פוני לשון פנוי לפנות את הפה מדברים-אסורים.

לפנה משפחת הפוני. הרי היה צריך לכתוב משפחת הפוי, ומפרש ה"בעל הטורים", פוני לשון פונים שכולם פונים אליו ללמוד מתורתו.

לישוב משפחת הישובי. אומר רש"י, זה יוב שכתוב בפר' ויגש. ה"בעל הטורים" אומר, שמשפחת יוב היו בעלי-ישיבה ולומדי תורה, כי משבט יששכר היו בעלי-תורה, ולכן כתוב משפחת יוב בלשון ישוב מלשון תשובה. ה"דעת זקנים" אומר בפר' ויצא, שאחרי שנתן יששכר לבנו את השם יוב, אמר יששכר, שאין זה שם הגון, ויש אומרים, מפני שזה היה שם של עבודה-זרה, נטל יששכר את ש"י אחד משמו, ונתנו ליוב, ונהיה השם ישוב. ולכן קוראים לו ישכר - בש"י אחד. ויש קהלות, שבתורה עד פר' פנחס קורין בשם יששכר, ומפר' פנחס קורין בשם יששכר.

ה"תרגום יונתן" אומר, שש-מאות-אלף מלאכים העלו את שרח בת אשר לגן-עדן. "ישם בת אשר שרח" ר"ת: וזאת שנכנסה מחיים בעדן, תגמול אשר שיר רחשה, שיוסף רב חי.

"ליצר משפחת היצרי, לשלם משפחת השלמי" בדרך שאדם רוצה לילך, מוליכין אותו, - "ליצור" אם הוא רוצה ללכת בדרכי היצר-הרע, "משפחת היצרי" אז יש לו חברים רעים. אבל "לשלם", אם רוצה להיות בשלמות, "משפחת השלמי" צריך שיהיו לו חברים טובים.

מסופר, שאחד שלח מכתב ל"חזון איש", והתאונן על בעיותיו וצרותיו, השיב לו החז"א מכתב, ובו כתוב מ"י מ"י, והתכוין בזה למה שנאמר במס' עדיות פ"ה מ"י מעשיך ירחקוך, מעשיך יקרבוך, - איך שהוא מתנהג, כך טובה יהיה לו.

"ונתת מהודך עליו" - דרשו חז"ל, ולא כל הודך, זקנים שבדור אמרו, פני משה כפני חמה, ופני יהושע כפני לבנה, אוי לאותה בושה, ואוי לאותה כלימה. מפרש החיד"א, שיהושע, אע"פ שהיה גדול בתורה, לא התבייש, והיה מסדר בבית-המדרש את השולחנות והספסלים, והזקנים התביישו לעשות כן, ואחרי שראו שיהושע זכה להיות מנהיג ישראל, אמרו אוי לאותה בושה, הם מתחרטים על-זה שהתביישו לסדר את בית-המדרש כיהושע.

הרבי אומר לתלמידים, אין להתבייש לסדר את הספרים והספסלים בכתה ובבית-הכנסת, כי זו זכות גדולה להיות ממזכיר הרבים, כמו שאנו רואים אצל יהושע.

ה' אמר למשה, תמנה את יהושע למנהיג, והעמדת אותו לפני אלעזר הכהן. מפרש רש"י, כדי שישאר הכבוד לשבט לוי, ע"י שיהושע ישאל שאלות מאלעזר הכהן. וכתוב בגמ', שאלעזר נענש, מפני שהורה הלכה בפני רבו - בגיעולי מדין, לכן לא שאל יהושע אף-פעם שאלות באורים-ותומים, ע"י אלעזר (עירובין ס"ג).

למה יהושע לא סרב לקבל את המנהיגות כמו שסרב משה רבינו, משום שליהושע היתה כבר דרך סלולה ממש, אבל משה היה צריך להתחיל הנהגה חדשה (הגר"ט וייס זצ"ל גאב"ד העה"ח בשם הגר"מ דושינסקי זצ"ל). והוסף ת"ח א' שכתוב "פני משה כפני חמה ופני יהושע כפני לבנה" וכל הכוח של הלבנה הוא מהחמה.

סדר ירושה: א. בן, ב. בת, ג. אב, ד. אח. ה. אבי אביו. לכל ישראל, יש להם יורשים, חוץ מן הגר, שכל הקודם לזכות בנכסיו וכו'.

בקרוב-מוסף של חג-הסוכות, הקריבו 70 פרים, ביום הראשון הקריבו 13 פרים, ובכל יום פחתו פר אחד, וזהו כנגד ע' אומות-העולם, שיהיו פוחתין והולכין, ובכל-זאת בזמן המקדש, היו הקרבנות מגינים עליהן. ואמרו חז"ל,

אילו היו יודעים הגויים, כמה שבית-המקדש עושה להם טובה, היו מעמידים שומרים יומם ולילה לא לגעת בו, ומרוב טפשותם החריבוהו.

פרים כנגד אברהם, שנאמר "ואל הבקר רץ אברהם". אילים כנגד יצחק, זה האיל שהיה בעקידה. כבשים - כנגד יעקב, "והכבשים הפריד יעקב".

98 כבשים כנגד 98 קללות שכתוב בפרשת כי תבא. (רש"י)

כל החטאות של החגים, באים לכפר על טומאת מקדש וקדשיו. ובראש-חודש כתוב "חטאת לה" אמר הקב"ה, הביאו כפרה עלי, על שמיענתי את הלבנה. ומסביר אחד הצדיקים, דהלבנה נמשלה לישראל כי ישראל מונים לחדשי הלבנה, ומיעוט הלבנה זה פגם לישראל, ולכן צריך להביא כפרה על שמיעטה.

כתוב ברש"י, מה ענין שמיני עצרת אחרי שעבר חג-הסוכות, כי הקב"ה אומר לישראל קשה עלי פרידתכם. בעלי-מוסר אומרים, שהקב"ה אומר "קשה עלי פרידתכם", שקשה לו פירוד הלבבות בישראל, שצריכים להיות באחדות, ואז יהיה הצלחה גדולה.

סימן על הקרבנות, "חפש שיר", "חפש" ר"ת חידוש פ"ש ש'בועות, בהן יש אותו סכום קרבנות מוסף. "שיר" ר"ת ש'מחת תורה יום כיפור ראש השנה, בהן יש אותו סכום קרבנות מוסף.

מוספי החגים					
ר"ח	פסח	שבועות	ראש השנה	יום כיפור	שמחת תורה
2 פרים	2 פרים	2 פרים	1 פר	1 פר	1 פר
1 איל	1 איל	1 איל	1 איל	1 איל	1 איל
7 כבשים	7 כבשים	7 כבשים	7 כבשים	7 כבשים	7 כבשים
1 שעיר	1 שעיר	1 שעיר	1 שעיר	1 שעיר	1 שעיר
לחטאת	לחטאת	לחטאת	לחטאת	לחטאת	לחטאת

ר"ת שיר. ש'מחת תורה יום כיפור ראש השנה, שבהם אומרים את ברכת התורה במנגינה מיוחדת.

חיווק בברכות

מספרים על הגאון הקדוש רבי חיים בן עטר זצוק"ל בעל ה"אור החיים" כי איש אחד בימיו היה שמו יהושע שפורטס והיה עשיר ועם הארץ, וקנה פרס מערבי אחד והיו בו מעינות מים זכים ומתוקים, ואחר כשני חודשים יבשו המעינות והיה בצער גדול, והלך אצל הגאון הקדוש רבינו חיים בן עטר זצוק"ל שהיה ידוע לאיש מופת ושפך לפניו שחו, ובתוך דבריו לקח אותו האיש כלי מים שהיה מונח לפני הגאון ורויח צמאנו ולא בירך לא לפניו ולא לאחריו, ומיד אמר לו האוה"ח אכן נודע הדבר, כי מפני העדר שתי הברכות יבשו המעינות, ואמר לו שכן כתוב ושאתם מים בששון ממעיני הישועה, בששון ר"ת בברכות שתים שהכל ובורא נפשות אזי יהיו מעיני הישועה, והוכיחו ולימדו וציווהו לעמוד על המשמר שכל מי שיבא לשתות יזהירוהו על הברכות, ואחר עשרים וארבע שעות חזרו המעינות לנבוע והאיש הנזכר שמר את דברי הרב והזהיר לכל הבאים לשתות ממעיניו לברך תחילה וסוף, והיו קורין אותו מעיינות חיים על שם הרב, והיו לוקחים מהם לרפואה ביכות האור החיים הקדוש ז"ל (מובא בשו"ת עמק יהושע ח"ב האו"ח ס"ס כ"ח).

הבדלים, בין פקודים ראשונים, לאחרונים	
פקודים הראשונים, בפר' במדבר	פקודים האחרונים, בפר' פנחס
בתחילת 40 שנה	בסוף 40 שנה
ע"י משה ואהרן	ע"י משה ואלעזר (כי אהרן מת)
במדבר סיני	בערבות מואב
603,550	601,730
שבט לוי היו 22,300	שבט לוי היו 23,000

פרשת פינחס 168 פסוקים. 6 עשה, הפטרה: "דברי ירמיהו" (ירמיהו א').

אבות פרק א'

הדלקת הנרות: 7:03

שקיעה: 7:43 מוצאי שבת: 8:21 ר"ת: 8:55. סוף זמן ק"ש מג"א: 8:23

אליכטיגין פריילאכין שבת קודש

לע"נ הגה"צ ר' גרשון אביגדור בר' חיים זצ"ל נלב"ע י"ג תשרי תשע"ב